

UKINIKAS

laikraštis, paskirtas ukininkų reikalams,

išeina syki ant mėnesio. Metinė prekė: Maskolijoje, su parsiumtimu uždengtose gromatose, 5 rubl.; Prusuose, su parsiumtimu, — 3 mark.; Amerikoje ir kitur — 4 mark.

Prie kiekvieno numerio laikraščio pridėdame „Priedą“, knygutę su naudingais skaitymais.

Bus atmainos.

Kad mes šiandien akyvai pažiūrime į Europos šalis, tai matome, kad visur svietas neramus, visur laukia kas-žin ko, laukia didžių atmainų.

Tiek miestų gyventojai, tiek sodicčiai akyvai klausosi ir žvalgosi į visas puses. Viens teip spėja, kits kitaip. kiti nieko nespėja, tik stačiai sako, kad teip, kaip šiandien yra, ilgai negal pasilikti.

Ir nedyvai, kad svietas teip neramus, nėra svarbių sumišimų bei atmainų jau seniai nėra buvę, o medegos susimišimams šiandien jau gana prisirinko.

Žmonių šitame atvejuje galima būtų prilyginti prie ugnakalnio arba vulkano, kurisai karts nuo karto atsiveria išmesti pasidariusius jo viduje nuo karščio garus ir lavą. Juo ugnakalnis ilgiaus stovi užakęs, juo daugiau prisirenka jame garų, ir užtai kada atsiveria, tai juo didesnis ištinka žemės drebėjimas, juo daugiau išmeta lavos.

Lygiai ir žmonija; juo ilgiaus trunka tylos laikai, juo didesnio ir pavojingesnio privalome lukėti sumišimo ir juo staigesnių atmainų.

O žmonijos vulkanas Europoje jau seniai užakęs. Nors dumai ar garai kartais pasirodo, tai tiejie, kurių nagoose dar užsiliko iki mūsų dienų kiek senovės galybės, pamatę garus kylant, tuojaus šoka kuogreičiausiai kaip nors tuos kiaučius žmonijos ugnakalnio plyšius užgniauzti, nėra bijo, kad pakilęs drebėjimas nenukratyty jų nuo tos augštybės, ant kurios jie dar katras iki šiol išsilaikė.

Visi matome, kaip neišmintingai ir ne žmoniškai išdalintos šiandien Europoje žemės ir paskirstytos tautos. Žiūrėdami nuo punkto žmonių gerovės, mes matome, kad Europa padalinta kuoneišmintingiausiai. Paimkime kad ir Austriją arba Vokietiją arba pagaliaus ir Maskoliją, ką mes čion matome per paikystes. Daugybės visokių kalbų tautų per gvolatą sukriuštos į vieną karalystę arba ciecorystę ir turi drauge gyventi. Kas pikčiausia, kad galingesnės tarp tų tautų pasisavina visas tiesas ant kitų ir visokiais pragumais menkesniasias kankina ir naikina. Vokietijoje, ar tu nori ar nenori Vokiečių būti, tavę priverstinai varo į tam tikrą vokišką „šiuolę“, kur tavę mokina vokiškos kalbos ir visokių kitų tam panašių mokslų, kurie ne tiek tav reikalingi, kiek tiems, kurie iš tavęs nor vierną Vokietį padaryti. Čia nemačyja nė nenoras, nė pasipriešinimas, nė pagaliaus verksmai su ašaroms. Ar tu esi Lenkas ar Vendas ar Lietuvis, tai vis lygu; ar tu vokiškai išmokintas, o lietuviškai nemokėdamas, susikalbėsi su savo lietuviška motina ar su savo artymaisias, tai vis lygu, — turi mokintis vokiškai, kadangi šep nesuprasi, ką tavę Vokietis lieps jam ant naudos daryti.

Nusiziūrėję ant šitų didžiausių visų tautų naikintojų ir kiti teip dirba. Kaip katra tauta gauna viršų ant kitos, tuojaus užsisėda jai ant sprando. Paimkime kad ir mūsų geradėjus Maskolius. Tu norėtum būti išmintingas žmogus ir norėtum ką pasimokinti iš knygų ar ant rašto, ale mokinkis, kad Maskolijų caras, pats nežino kam, uždraudė dirbti tav suprantamas

tavo kalbos knygas; tai-gi jei nori ką ži-
not ant svieto, tai pirmučiausiai eik mo-
kinkis Maskolių kalbos, o paskui rasi jau
ką galėsi patirti; ale ir tai nedaug gero,
nėsa Maskolių caras liepia tiktai tokias
knygas dirbti, kuriose jo žmogysta, jo
viera ir visa maskolystė išgirta ir kur tavę
lyg mažą kudyki visokiomis cicytėmis bo-
vyja arba baubais gąsdina. O jeigu tu
nori ką teisybės iš tikro mokslo paragauti
ir susikačioji kur lietuviškas knygeles ar
laikraštį svetimose žemėse dirbtą, tai jei
kartais tavę pagauna, tai vargina pikčiau
už vagį ar galvažudį.

Jug ne vieni Lietuviai varginami, varg-
sta ir kitos smulkesnės tautos koku-nors
budu pakliuvusios po tironų prispauda:
vargsta Lenkai, vargsta Latviai, vargsta
Mažrusiai, vargsta Armėnai ir kitos tautos.
Nors kitas ir neteip spaudžia, ale tačiaus
ir anos vaitoja po tuo jungu.

O kur da turtiškos nelygybės!

Mielas skaitytojai, gali tvirtai tikėti,
juog kada aš rašau šituos žodžius, toj pa-
čioj valandoj tukstančiai plunksnų skreba
ant popieriaus, liedami apmaudą ir skau-
smą iš suspaustos nuo kentėjimų širdies—
tiek šiandien ant svieto darosi prispaui-
dimų ir visokių neteisybių.

O tai vis yra anie viršų sakytiejie
garai ir lava žmonijos ugnakalnyje.

Kaip kitados, kol žmonės buvo dar žvėriš-
kesni nekaip šiandien, buvo nelaisvės, ver-
gavės ir baudžiavos, kad viena žmogysta
turėjo valią ant kitos kaip ant gyvuolio,
galėjo jį priversti dirbti, mušti ir pagalios
užmušti arba parduoti: teip šiandien tokia
nelaisvės ir vergavės gadynė slogina pri-
spaustasias tautas; ir ne nuo vakar spau-
džia, spaudžia nuo šimtų metų. Ale pri-
spaustieji pirma buvo teip prispausti ir
nuvarginti, teip nusilpę, juog kaip menkas
ligonis ne numanė, kas čion darosi, o šian-
dien, ačiui Viešpačiui, mes jau pasijutome,
kas aplink mus darosi, o tai parodo, kad
mes einam stipryn. O ateis toks laikas
(kurio teip visi prispaustieji laukia, o
prispaudėjai bijo), kad mes nuversime nuo
savo sprando prispaudėjus. Lygiai kaip
per apšvietimą savo laiku išnyko nelais-
vės, vergavės ir baudžiavos, teip per ap-
švietimą išnyks ir politiškas prispaudimas
bei čielų tautų žudymas.

Daug yra visokių pavidalų prispaudimo
musų dienose, o žmonių akys iš-lengvo ant
tų dalykų vis atsidaro, ypač šiuose pasku-
tiniuose metuose žmonės yra daug pamatę
ir atjaute. Delto-gi svietas toks neramus,

Laiškas į Ukininko redakciją.

Ačiu dideliai už visus gerus pamokinius, kuriuos talpinate savo la'kraštyje, o
ypatingai už „Lietuvos gaspadinę“, kurioje yra tiek daug naudingų mums, Lietu-
vėms, pamokinių; bet dar dėkingesnės butumem, jei Tamstos nepasigailėtumėte darbo
perversti lietuviškon kalbon straipsnelius iš knygos, vadinamos „Kucharka Litewska“.
O kad mes (Lietuvės) tą visą knygą gautumem lietuviškai surašytą, tikrai sakau, sve-
timtautės daugiaus nedrįstų mus vadinti visokiais negražiais vardais už tai, kad mes
nepažinstame virimo bei kepimo mokslo, nors kita ir labai turėtumem iš ko ir malo-
nėtumem žmoniškiaus ką pasitaisyti. Dabar nelaimė mūsų: lietuviškų mokyklų apie
tą teip reikalingą moterims mokslą niekur nėra, tėvai nemoka, pertai mes, jaunosios
sodietės, teipgi daugiaus negalime primokti, ir esame visur la'komos per labai prastas,
nišmanančias moteriškų darbų moteris. Ir vardgienių tėvų dukters turėtų labai daug
naudos iš tokių knygų. Dabar sodietė Lietuvė negauna niekur žmoniškesnės vietos,
lengvesnės duonos, kaip tik per prastą darbininkę, o kad išmanytų virimo mokslą, tai
gautų lengvai gerą vietą ar kur prie ponų dvaruose arba miestuose; dabar tokias
vietas turi užėmusios iš kas-žin kur atėjusios mergos ar moters, nėsa mūsų mergelės
temoka tiktai kiauless šerti...

Užtatai-gi nužemintai prašau visų Lietuvaičių vardu, Mielas Redaktoriau, idant
kuoveikiausiai parupintumėte mums tokias knygas, o mes pirkime kiek galėdamos.
Nebijokite, meldžiami, nebus teip kaip su „Užduotynu“ ir „Aritmetika“: ten reikėjo
mokintojų, o tų mažai tėra; o šičion mes pačios rasime kelią. Vėl nelaimė, kad ne
visos žinome, kur ką galima gauti. Savo akimis mačiau, kaip dvi žmogystos varžėsi
„Lietuvos gaspadinės“ knygelę. Vienas turi knygelę, o antroji duoda rublį, idant jai
perleistų; bet tas sako: „gal aš į rublį paveizėjęs žinotin, kas knygelėje yra?“ — ir
nedavė. Pasakiau, kur gali gauti; bet nežinau, ar gavo ar ne. Žinau ir daugiau tokių
atsitikimų, bet, tikiuosi, ir to pakaks, ką parašiau.

Lietuvė.

teip laukia atmainų, kurių dvasia jau šandien lakioja tarp apsviestesnių žmonių.

Tai-gi atmainos bus, ir tai neužilgo. Ir mes, Lietuviai, neturime to pamiršti, prisirengti prie to, kad tas atmainas susitiktumem kaip lauktą pažinstamą daigtą: kad joms užstojus išmanytumem, kaip kuogeriausiai anas sunaudoti mūsų tėvynei Lietuvai ant gero. Dėlto kiekvienas, kurs tik moka skaityti, privalo išmintingai suvartoti tą savo mokslą, tur akys tēmyti, ką rašo lietuviški laikraščiai ir naujai leidžiamos akviesnės lietuviškos knygelės.

Iš Lietuvos.

Antramjame šių metų „Ukininko“ nu meryje yra minėta apie ukininkų draugystę „Aušrinę“; pereinų metų „Ukininke“ randame žinia vėl apie kitą draugystę, iš ko matyt, kad Lietuvoje pradeda vis labyn ir labyn rīstis ukininkai i kuopeles, i draugystes. Čionais pranešu da apie vieną ukininkų draugystę, vardu „Sietynas“ kuri tapo įsteigta pabaigoje šių metų Kovo m. „Sietyno draugystė turi daug platesnę programą už anuodviejų, per „Ukininką“ pasigarsinusių draugysčių. Draugystės siekis šelpti lietuvių. Tą siekį draugystė ketina pasiekti: a) laikydamą visokius lietuviškus laikraščius ir įsteigdamą lietuviškų knygų knygynėlį, per ką sąnariai skaitydami tobulīsis lietuviųstėje; b) uždėdamą pareigą ant savo sąnarių platinti lietuviškas knygas, gaunamas iš draugystės ant pardavimo; c) šelpdamą pinigais iš savo išdo gerus ir naudingus lietuviųstėi užmanymus, pakeltus po Maskolium ar Prusų Lietuvoje arba kur kitur; d) atlikdamą savus užmanymus, kurie atneštų naudą lietuviškai visuomenei arba bent aplinkiniams Lietuviams. Apart to viso labai yra pageidautina, kad visi sąnariai rankiotų tarp žmonių ir užrašinėtu lietuviškas dainas, pasakas, mīslis, patarles ir tt., ir viską paskui įteiktų draugystės viršininkui.

Tam reikalingi pinigai suseina iš įsimokėjimo už įsirašymą i draugystę, iš mėnesinių sąnarių užsimokėjimų ir iš aukų, jei kokios atširastų nuo pašalinių ypatų. Jei draugystė padėtu augštus mėnesinius įsimokėjimus, tada ne kožnas galėtu prie draugystės prisirašyti; jeigu taptų paskirtas mažas mokestis, tada draugystė mažai tesurinktų pinigų ir nedaug ką naudos tegalėtu padaryti. Norėdamą išvengti tokius negerumus, draugystė pramanė keleriopą mokestį: kas myli Lietuvą, o kišenius išneša, moka už prisirašymą prie „Sietyno“ draugystės 4 rublius, o paskui kas mėnesis po 2 rubliu; toks sąnarys vadinasi *garbės sąnariu*. Neskaitant garbės sąnario skyriaus, paprastųjų sąnarių da yra trys skyriai: 1) kas už prisirašymą prie „Sietyno“ užsimokės 50 k., o paskui mokės kas mėnesis po rublį, vadinsis paprastuoju pirmos eilios sąnariu; 2) įsimokėjęs už prisirašymą 50 kap. ir paskui kas mėnuo po 50 k., vadinsis sąnariu antros eilios ir 3) paskutinė, trečioji eilia susideda iš tų, kurie užsimoka po 50 kap. prisirašymo pinigų ir po 20 kap. mėnesinio įsimokėjimo.

„Sietyno“ draugystė, kuri nuo savo užgimimo dienos sulgę šiandien (8 Baland.) teturi tik dvi sąvaiti amžiaus, turi jau 20 sąnarių: vieną garbės sąnarį, penkis paprastus sąnarius pirmos eilios, aštuonis antros ir 6 trečios eilios.

Už prisirašymą i draugystę ir už Kovo mėnesį įmokėjo: vienas garbės sąnarys 6 r.; penki pirmos eilios sąnariai 7 r. 50 kap.; aštuoni antrosios eilios sąnariai įmokėjo 13 r. (už tai tiek daug pareina, kad vienas sąnarys užsimokėjo už visus metus — 6 r.); šeši sąnariai trečios eilios užmokėjo 4 r. 70 k. (vienas sąnarys įsimokėjo už Kovą ir Balandį, o kitasai už Kovą Balandį ir pusę Gegužės m.). Tokiu būdu sulgę šioliai i draugystės išdą surinkta 31 r. 20 kap. Iš tų pinigų draugystė paskyrė 16 r. 50 kap. už pirmojo pnsmečio laikraščius (4 *Ukininko*, 2 *Varpo*, 2 *Vienybės*, ir 1 *Apžvalgos*) ir 5 r. 65 kap. ant knygucių knygynui. Visą Dr—ė užsimokėjo 8 d. Balandžio. I Dr—ės išdą buvo susiję 31 r. 20 k., už knygas ir laikraščius užsimokėjo 22 r. 15 k., tai išde dar liko 9 r. 5 k. Dr—ės knygyne jau yra 27 yvairios knygutės, pirktos už dr—ės pinigus arba gautos aukomis.

Apsirupinus tokiu būdu draugystė apie savę atliekamus pinigus pašvęs lietuviųstėi ant naudos. Ant ko ypačiai juos apverst, tai nuspręs Dr—ės komitetas, susidedas iš viršininko, viršininko pagalbininko, raštinninko, išdininko, išdo užveizdo ir knyginninko. Kad nebutų jokio triukšmo ir didelių susirinkimų, visą ir visą apsvartys ir valdys vienas komitetas, o visi kiti Dr—ės sąnariai neprivalo visai i Dr—ės reikalus kištis, tik pildyti tai, ką komitetas paskirs.

I „Sietyno“ dr—ės sąnarius priimami tik tai *stropus* Lietuviai, kurie jau šiek tiek nuvokia apie lietuviųstę. Stropiausieji iš tų tampa skiriami i komitetą. — Da vieną pažymėtiną ypatybę turi „Sietyno“ draugystė: ji drauge yra ir *blairystės draugystė*; kiekvienas Lietuvys, kurs įstoja i „Sietyno“

„Sietyno“ dr—ės sąnarius priimami tik tai *stropus* Lietuviai, kurie jau šiek tiek nuvokia apie lietuviųstę. Stropiausieji iš tų tampa skiriami i komitetą. — Da vieną pažymėtiną ypatybę turi „Sietyno“ draugystė: ji drauge yra ir *blairystės draugystė*; kiekvienas Lietuvys, kurs įstoja i „Sietyno“

pulkelį, turi išsižadėti degtinės ir kitų svaiginančių gėrymų (ir alaus), nes svaiginantieji gėrymai yra viena tarp didžiųjų Lietuvos slogų. Tai tokius nelengvus įstatymus pasiskyrė sav' „Sietyno“ draugystė, bet galima turėti viltį, kad tuos įstatymus sąnariai priderančiai pildys, nes šalis, kur įkurta minėtoji draugystė, turi gana apšviestų žmonių, o tikrai apšviestam žmogui nėra jokio sunkumo vis tai išpildyti. *Šapalas.*

Lietuva, 8 Balandžio dieną 1894 metų.

J. Didelis
Gelgaudiškis (Suv. gub., Naumies. pav.)

Katrą tik mūsų laikraštį paimi, kožname randi dejavimus, kad Lietuvių rankose nėra pramonės, nėra amatų, nėra pirklystės. Tai teisybė. Pabrikų Lietuvoje maža, o ir tie patys vienat Žydų, Vokiečių, ar kitų svetimačių rankose. Amatininką Lietuvį retai tesutiksi, o jei ir yra koks, tai ir tas pats tankiausia lemtai savo remesto nemoka; mat, mūsų Lietuviai mąno, jogiai užtenka kokią daiktą pamačius, idant paskui pats galėtų dirbti. Amatai delto Lietuvoje vis pasilieka Žydų ir Vokiečių naguose. Pirklystės ant galo teipos-gi iki šiolai negalėjome turėti, nes tarp Lietuvių buvo prietaras, da-gi Žydų gaivinamas, kad mūsų žmogui neva nepritinka pirkliauti, kad „tam Dievas leidęs Žydus“. . . Tokiems išmanymams bėsant, nedyvai, kad „Dievo leisti Žydėliai“ ir suvaldė Lietuvoje visą pirklystę. Bet dabar jau, ačiui Dievui, pradeda darytis atmaina. . . Kaip susiprato Vengrai, Vokiečiai, Lenkai, taip pradeda susiprasti ir Lietuviai, juog užleisti savo šalyje pirklystę Žydams siurbėlėms, tai vistiek, ką gaminti sav ilgainiui mede-gišką prapulį. Teisybė, mes, Lietuviai, susipratome truputį pervėlai, bet vis „geriau vėlai, kaip niekad“. Užtai su dideliu džiaugsmu turim pasitikti žinią, kad Lietuviai isteigė pardavinyčia (kromus) Marijampolėj, Sunskuos, Gražiškiuose, Sasnavoje, Skriaudžiuose, Višakio-Rudoje, Ploksčiuose, o dabar neseniai ir Gelgaudiškyje. Čia jau nuo seniai yra viena žydiška pardavinyčia. Da pirm 19 metų atsisaldė į Gelgaudiškį nuskuręs jaunas žydpalaiškis Šimkė Zyfis, ir gavęs nuo dvarininko barono Keudell'io sklypą žemės pasistatyti trobai, įsitaisė krovyklą. Į pradžią menkai žydpalaiškis teturėjo grašio, tai-gi ir pardavinyčia nekaip teisveizėjo. Bet keliems metams praslinkus, Šimkės bakuzėlė pavirto į ertvus namus, krovykloje pasirodė daug lentynų su yvairiais pirkiniais, o jis pats su savo Sore ir vaikais, iš vargo lukšto išsinėrę, apsitaisė į

gelumbes, aksomus, šilkus. . . Ir kaip-gi čia Žydai nesiseks! Už vietą samdos temokėjo tikrai *penkis* rublius per metus, o pats Gelgaudiškis — tai puikiausias krovyklai punktas: aplinkiniai miesteliai atstui dvi myli. Ačiui toms sąlygoms mūsų Šimkė šiandien skaito tukstančiais ir nė vienam neduoda gero žodžio: žmonės atėjusius pirkti ir bandančius kiek nuderėti tuojaus kolioja ir varo laukan. Tą pažeminimą ir Žydo-lupiko leteną jautė kožnas Gelgaudiškio gyventojas, bet nebuvo pagalbos, turėjo kėsti dantis sukančė. Tikt štai vieną nedėlios dieną pasklido gandas, kad Gelgaudiškyje Lietuviai steigia krovyklą! Visi, ypač varguoliai, nudžiugo, bet nenorėjo tikėti, kad ta žinia teisinga. Reikia žinoti, kad Gelgaudiškis ne miestas, nė kaimas, o tiktai dvaras, tarp kurio laukų yra trys margai smiltyno su pastatyta ant jo bažnyčia, klebonija ir teip vadinama špitole (namu bažnyčios tarnams). Arčiausi kaimai atstui dvejetą verstų. Tai-gi, norint Gelgaudiškyje apsigyventi, namus statyti gali tikt ant dvaro lauko. Dvaras-gi neleidžia pirkliams ant savo lauko statyti namų, nes ši-met p. Zanas, laikinas Gelgaudiškio dvaro valdovas, parsidavė tarnauti žydo siekiam. Mat, pavesdamas Zyfiui už 1200 rublių ant šešių metų naudojimą vietinės karčiamos ir tiesą laikyti pardavinyčia, prižadėjo kontraktu niekam daugiau neleisti Gelgaudiškyje kurti kitos karčiamos, nė krovyklos. Tokiu budu iki pasibaigiant kontraktui jokios su dvaru sutarties buti negali.

Yra da bažnyčios pliacius. Čia tai mūsų pirkliai (kupčiai) ir gavo vieną kambarį savo pardavinyčiai įkurti. Buvo, žinoma, da ir čia kliučių tam reikalui: vaitas Jan., kaipo pirm-sėdis bažnytinės priežiūros sąnarys, nenorėjo iš pradžios pasirašyti ant kontrakto su pirkliais, nors kitu du sąnariu, Andrijonas ir Račiūnas, iškarto sutiko; paskui klebonas, kad ir sakėsi pagirias lietuvišką pirklystę, bet su pavelyjimu vis muistėsi; pagalios tačiaus ir jis sutiko, ir bažnyčios priežiura padarė su pirkliu kontraktą. Netrukus krovyklos įkūrėjas, Juozas Žilius, pargabeno pirkinį ir jau 17 dieną Vasario galėjai apsieiti be žydo, nes lietuviškoje krovykloje prasidėjo pardavinėti. Žmonės, ypač neturtingesniejie, kurie buvo Žydo-pirklio teip žeminami ir už viską nesvietiškai brangiai lupami, iškarto suprato visą svarumą lietuviškos krovyklos, užtai neat-sižiūrėdami ant jokių Žydo viliojimų, ėmė pirkti viską vien tiktai pas Žiliu. Ačiui

tam susipratimui Gelgaudiškio Lietuvių, Žiliaus pardavinėčiai galima lemti puikią ateitį. Tuo tarpu vienok mūsų pirklių kvaršina minėtas is Zyfis, kuris užsispyrė kaip gyvai išvyti Žilių iš Gelgaudiškio. Pirmiausiai jisai puolėsi prie vietinių kunigų: vieno maldavo, kad uždraustų špitolėje pirkliauti, nes, girdi, „nepritinka tokioj vietoje“, kito prašė, kad, kaip kunigas, neleistų jo (Žydo) skriausti . . . Čia nieko nepešęs, žydpa laikis savo rupestio suspauštą galvukę pakišo po sparnu apginėjo, globėjo ir bičiulio visų Žydelių — po pono Zano sparnu. Ir užties garsusis propinatorius neatstūmė jieskančio pas jį pagalbos Žydelio: jis prisižadėjo Lietuvių krovyklą nuslopinti. Nėsa Žilius įkurė krovyklą su vietinio klebono Dėdino žinia, tai Zanas šį tuojaus užgašdino neduosias vasarą šieno ir ganyklos karvėms, jei šisai Žiliui neuždraus špitolėje pirkliauti. Da negana to, išsiuntė į Naumiestį ištikimą savo p. R., kad jis pavietie išvuostinėtų, ar n'atsiras koks š tiesios uždraudžiantis steigti krovyklą parapijos bute? Tur būt p. R. pirklystės įstatymuose tokio š nerado, jei referentas Filipavycia iš Naumiesčio, *tik privatiškai* apsilankė Gelgaudiškyje (tur būt p. Zano įprašytas), kad mūsų pirkliui suteiktų ve kaip „praktišką“ (žinia — girtas) rodą: „išsineškit, girdi, pardavinėčią į bažnyčią, tai rods žmonės pirkis!“

Žydas da savo keliu spendžia žabangus Lietuvui pirkliui. Jis ve nori surasti parapijoje tris raišus elgetas (ubagus), o surašęs kandidatus, surašyti jų vardų pas načelninką prašymą, kad parūpintų jiems vietą Gelgaudiškio špitolėj, nes neturi kur būti. Šitam pragume visa Zyfo viltis; bet jįs, Gelgaudiškio Lietuviai, matydami teip bjaurius Žydo darbus, nelaikykite jo pusės; viską pirkite pas kataliką, o Žydas lupikas, prigavikas ir kerštininkas turės nešintis iš Gelgaudiškio kur į miestą!

Girdėt, kad Žydas dabar daug švelnesnis pasidarė prieš žmones ir bando visokiais galais pirkikus vėl pas savę patraukti; ale žmonės tegul vis ant to atmena, koks jis pirma buvo; ir kad Žydo sprandą nulenkė Lietuvys Žilius. Delto-gi visi privalo, kas reikalinga, pas savo brolių Lietuvį pirkti ir nežiurėti Žydo viliojimų. E. M.

Naudžiškių kaime (Pažerių valsčiaus, Vilkaviškio pav.) pas ukininką S. R. žemskiai darė kratai ir jieskojo knygu, laikraščių ir kalendorių, ale nieko nenaudojo, rado tik tai kelias maldaknyges, bet nė tu neėmė, nėsa tas ukininkas moka knygas aptaisyti

ir sakė, juog tos knygos jam įduotos apdirbti. Ką krėtė, tai nedyvai, nėsa, kad užskūsta, tai tur eiti ir krėsti. Ale tai negerai, kad Pažerių valsčiuje yra daug denuncijantų, išdavėjų, judošių. Tik tai viename Sačkiškių kaime yra du judošiai, J. Seškas ir V. Lokamkė. Juodu nelabai nurimsta, vis triusia iš-pasaly: tai už karabinus apskundžia tai ką . . . Abudu baigia savo gyvenimus. Seškas turi gerą žemės sklypą, ale kad jo prigulinčiai neapžiuri, javai tankiai ant lauko supuva. Iki šiam laikui jam dar labai gerai pageliavo: uždegė savo pirtį, stubas, pernai vasarą uždegė ir kluoną, — tai gavo kelis šimtus ugnapinigių; o kaip nubaišs gyvenimą; tai tikrai eis vogti. O Lokamkė tai dabartės šaltyšium. Kad jis nevertas nė to tarnavimo, tai visi žino; ale kad pas mus skiria į vaitus, sudžias ar šaltyšius tą, kurs duoda alaus ir degtinės, tai teip jau ir Lokamkę įšrinko į šaltyšius, kada kelis rublius pragirdė. O jis nemokėjo nė vienos litaros parašyti; ale paskui prasimokino maskoliškai kaip višta su koja pasirašyti. Giriasi, kad ir šnekėt maskoliškai išmokęs; ale ir su ta savo šnektą tupėjo dusyk laštoje po septynias paras.

Pažeriuose yra karčiama, o šinkorius labai geras Lietuvys. Vieną kartą ukininkai karčiamoje šnekėjo apie kratas, ir viens išsiėmė iš kišenias lietuvišką lementorių ir sako: „Štai ir aš turiu, o ką man padarys!“ Ale tuo tarpu buvo karčiamoje ir judošius-išdavėjas Lokamkė. Tasai tuo nutvėrė už lementoriaus, norėjo atimti ir nešti pas načelninką, ale tas žmogus neduoti, — tai ir nutraukė lementorių per pusę. Ale šinkorius kaip davė Lokamkei su spyga į panosę, tuo raudonas burbulas išsivertė. Su raudonu snargliu nubėgo į kanceliariją protokolo daryti, ale nerado vaito nė raštininko namie, tai vėl sugryžo atgal kaip šunį mušęs. Da nubėgo ir ant rytojaus, ale paskui žmonės pradėjo ant juoko laikyti, tai davė pakajų.

Jus, mieli Lietuviai, nesibijokite tų nevidonų judošių-išdavėjų; nepriimkite tik tai jų į draugystę, neduokite jiems rankos, nekieskite į bankietus; kaip pagedusius šunis visi uliuokite. Jus, ukininkai, su atsidėjimu skaitykit lietuviškus laikraščius; šventomis dienomis laiko nesugaišinsite. Išmoksitė laukus geriaus apdirbti ir gyvuolius geriaus auginti ir prižiūrėti. Tankiai girdėt ukininkus kalbant: „et, mano tėvas gazetų neskaite, tai nė man nereikia, o da teip jau už dyką nė negauni.“ O kiek

čia kaštuoja? Galite keli susidėti po koki auksiną, kad ir visas kaimas: tai šventoms dienomis ir iš bažnyčios greičiaus pareisite, nelauksite nakties ir nesipešite. Arba kad ir anksčiau katras iš bažnyčios pareinate, tai tuo prie kvortų (kazyrų) griebiatės; o koki iš to turite pelną? Greičiaus susipešat ir pasipjaujat, kaip antai neseniai atsitiko Sunckuose. Du vaikinai lošė, ir vienas iš savo draugo viską išlošė, ir tas visai pasiliko nuogas. Dabar tasai per prievartą norėjo savo visus daigtus atsimti, o anasai neduoti — kaipgi durs jis jam su peiliu į veidą, tai peilis išlindo per tarpą dantų į burną! Na, kas dabar aprokuos kiek jiems iš to pikto pasidarė? Vieną ikišo į kalinį, o kitam daktarai ką kaštuoja!

Niekados aš nemačiau tų tėvų nė jų vaikų karčiamose pešantis, kurie skaito laikraščius, — tai yra labai naudingas daigtas.

M. Simonaitis

J. R.

Vilkaviškis (Suv. gub.) Pereitą savaitę išvarė į Vilnių vieną žydą, kursai, rodos, išeivius (amerikantus) apgaudinėjo. Teip buvo, tas žydas turi karetką, ir važiojo pakeleivingus ant Vilkaviškio stacijos. Vieną dieną viens Prūsų žydas atsigabeno nuo Vilniaus kelis žmones, kuriuos jis buvo apsiėmęs pergabenti į Prusus. Ir jam pasisekė žmones prikalbėti, kad jie jam paduotų nešti per rubežių pinigus, kuriuos jie buvo pasiėmę ant kelio; ale žydas žmonių per rubežių kas-žin kodėl negabeno, tiktai paėmė tą viršų minėtąjį Vilkaviškio karetninką, davė pinigų karetninkui, kad jiems nupirktų biletus atgal į Vilnių, o žmonėms pasakė, kad tas karetninkas jiems atiduos ir jų pinigus, kuriuos jis buvo paėmęs per rubežių pernešti. Dabar žmonės nuvažiojo ant stacijos ir reikalauja pinigų; o žydas ginasi, kad jisai jokių pinigų nuo Prūsų žydo nėra gavęs. Pamatė žandarai juos besivaidijant, priejo ir tuojaus karetninką suėmė; atbėgo į Vilkaviškį, ale Prūsų žydo jau čionai neužpėjo, jau tas buvo išdumęs į Prusus.

Teip tasai karetninkas pasakoja. Ale greičiausia tuodu žydu pasidalino tų paikų žmonelių pinigus ir sutartyje padarė tą gešeftą; tiktai nelygiai abudu pelnė: viens sav Prusuose ramiai sėdi ir džiaugiasi „gojus“ nuplėšęs, o kitasai vėl tur kalinyje tupėti. Ale jeigu tik nepermenkai pelnė, tai pasigelbės ir tas.

D.

Pakeliškiai (Suv. gub.) Ukininkas Juozas Zajankauckas iš Pakeliškių kaimo, nuo Cystos Budos per Visų šventės kermošių

pardavė Senapylėje kumelę. Nupirko žydas vieno pono iš Suvalkų miestą apsėmėjas. Tasai žydas nupirko dar kitą šyvo plauko kumelę ir sutaisęs „cugą“ nugabeno anam ponui. Ale ta pačia diena viena kumelė pastipo. Ponas davė kumelę išrevidavoti ir rado apduotą. Ponas tada pradėjo imti žydą; o žydas užpuolė ant Zajankaucko, kaltindamas jį, kad jis apduotą kumelę jam ikišęs, prigavęs, ir padavė žmogų sudo tyrinėtojiui. Zajankaucką pašaukė į Sąvalkus, ir gal butų jam žmogeliui ir labai prastai eję, kad ne vienas geros širdies išmintingas vyras, o tasai vyras buvo Nedelberžio Starkeyvyčia. Kada Zajankauckas, gryždamas iš Suvalkų nuo sudo tyrinėjams, apsistojo Senapylėje pasiganyti, netyčioms susitiko minėtąjį ukininką Starkeyvyčią; o tasai jam ir sako: „Kaimyne, pasimk da porą vyrų, manę ir eime pažiūrėti: rodoš, kad su tavo kumele ponas atvažiovo į miestą“. Zajankauckas teip ir padarė. Ir ištikro, pasirodė, kad ponas su jo kumele atvažiovo, kad jo kumelė gyva. Taigi po kelių dienų Zajankauckas pasiėmė kelis tikrus liudininkus, kurie jo kumelę gerai pažinojo, nuvažiovo į Suvalkus ir laimėjo bylą. O žyda, rodos, dar patupdins ant kelių mėnesių už neteisių kaltinimą ir garbės nuplėšimą.

Akmenėlis.

Cysta Buda (Suv. gub.) Nelaimingi tie tėvai, kurie iš-mažens vaikus negražiai moki. P. kaimo ukininkas B. ir teip užsiaugino sav sunelį Jonuką. Kas teisybė, ne teip kaltas tėvas kaip motina Jonuko. Tėvas buvo smarkus žmogus ir nebutų davęs suneliui laidokauti, kad ne motina, skysta žmonelė, kuri neišmintingai Jonuką lepinavo; kaip tik kiek, tai mamytė ir rauda:

Vai tu Jonuti suneli,
Mano mielas vaikeli,
Kaip man tavęs gaila,
Kad tavę tėvas bara, ir tt.

O Jonukui to ir tereikėdavo. Jau iš-mažo su račiais vaikiščiui, pasikinkęs tėvų kaliukę ir račiaus šunyty važinėdavo ir raiti jodinėdavo. Kada Jonukas paaugo ir pradėjo lankyti Č. Budos mokyklą, tai juodu su Dankšiuku visus vaikus supešdavo. Pėtyčios vakarą budavo, žydams po langų pakabina susigavę katiną už paskutinių kojų. Kada paliovė lankęs mokyklą, ir tėvas ėmė mokinti darbo, tai musu Jonukas pradėjo naktimis valkiotis. Dabar tėvas pamatė, kad Jonukas jau suklydęs, bandė jį taisyti, ir daug kart, neradęs jo rytą lovoje, kada pareidavo, išperdavo suneliui kailį. Varydavo ir prie darbo; bet vis negalėdavo priveikti. Atejęs į vyro metus, pradėjo tėvo su-

visu neklausyti ir dar labiau palaidunanti. Juodeglynėje gyveno ukininkas P. Apie tai P. ėjo prastos kalbos; šnekėdavo, kad jis vagis, sakydavo, kad jis ir mano tėvo tris būrūkus nudžiovė. Taigi tą P. Jonukas nugirdė karčiamoje, o paskui ėjo abudu vogt. Atėjo pas Lenkų ant kiemo. Jonukas nusinutė P—šių pas tvartus, o pats atėjo po langų ir žadina ukininką: „Dėde, kelk, P—šius jusų arklius vagia“. Lenkus pašoko, pagriebė šakę ir puolėsi laukan. Pamatęs Joną suriko: „Jonai, vyk ir duok!“ Jonas pribėgo ir kirtė P—šiui į galvą ir ant daigto užmūšė. Dabar abudu nusi-gando. Ką čia daryt? Užsidėjo lavoną ant drogų ir nunešė (nakčia) pas pačią. Atnešę paguldė po langų, o Jonas pabalė į langą ir šukterėjo pačią: „Ona, atsimk savo Juozą, nes be-galo girtas!“ Toji supratęs pažinstamą balsą išėjo įsivest vyrą, ir labai persigando, kada rado negyvą. Ant ryto-jaus davė žinią paliejai, ir Joną surakino. Daug tada buvo ašarų Jonui ir tėvams, bet nieko nemačijo — Jonuką patupdė į kalinį ant trijų metų.

Dabar po kalėdų parėjo iš kalinio ir vėl palaidunauja po senovei. Tuoj parėjęs sumušė savo draugą D. Butų ir daugiaus pridukiojęs, kad Surgučių Daukšinkas nebutų jį sulaikęs; tasai, pamatęs pasiutusį Joną, išpėrė gerai kailį ir parvedė namon. Ale dabar vėl pradėjo . . . Jis tolei šiteip darys, kol neišvays į Sibirą arba nepadarys, kaip pas mus padarė vienam kriaučiui. A.

V Iš svetimų šalių. *Kgiamius*

Turkija. Po Turkum yra šalis Makedonija, kur daug Bulgarų gyvena. Iki paskutiniam laikui Bulgariai turėjo tenai savo grynai bulgariškas mokyklas, daugiausiai keturkliasines, kuriose mokindavo: bulgariškos kalbos (19 adynų per savaitę [nedelį]), praciškiškos kalbos (11 ad.), turkiškos (6 ad.), visutinės istorijos (6 ad.), bulgariškos istorijos (12 ad.).

Nežinia tikrai dėlko, neperseniai Turkų valdžia ėmė persekioti tas bulgariškas mokyklas, pradėjo naikinti jas. Ikišiol Turkai daug teisingiaus ir pakantrius pasielgdavo su svetimomis savo viešpatystės tautomis, neg Maskoliai apsieina su Lietuviais ir kitais svetimtaučiais. Turkai paveldavo mokyklose laisvai išguldinėti mokslus ta kalba, kurią kálba didžiūma mokintinių, jie nereikalavo dagi priverstino išguldyti turkiškos istorijos. Bulgariai mokino — bulgarišką istoriją, Grekai — grekišką

ir tt. Taigi suvisai nesuprantamas daigtas, kodėl Turkai dabar teip stačiai pradėjo persekioti Makedonijos Bulgarų mokyklas. Bulgarų laikraščiai mena, kad Turkai tai daro pamokyti Maskolių, kurie visokiais galais nor Bulgarus įkasti, už tai kad jie Maskoliams nepasidavė.

Ale ir Bulgariai neapsileidžia. Sofijoje (Bulgarijos sostapilyje) pasidarė jau visa draugystė kelti Makedonijos Bulgarams priešais suturkinimą. Tosios draugystės šanariai leidžia knygas, laikraščius, taiso tarpu persekiojamų Bulgarų knygynus, mokiina žmones, kur tik gali, žodžiu, daro skatinimus.

Tokios draugystės 1876 m. prie sukilimo Bulgarų labai daug buvo prisidėjusios. Beto Bulgariai žada išnaikinti visas turkiškas mokyklas Bulgarijoje, atstatyti nuo tarnystų savo kunigaikštystėj visus muamedonus. Užtatai negali pasveikinti su tokiomis naujienomis Turkų valdžios, kuri lyg tyčia rupinasi sukelti Makedonijos Bulgarus priešais savę.

Negalime pasidžiaugti nė Rusijos valdžia, kurios pasiėlgimas su mažesnėmis tautomis da bjauresnis, neg Turkų su Bulgariais. Ateis laikas (ir gal jau netoli jisai), kada Rusijos valdžia gailiai apverks dabartinius savo su svetimomis tautomis darbus!

Austrijoje tarpu kitų yra Slovėnų tauta, kurie neseniai pareikalavo, kad gimnazijoje miesto Silli kartu su vokišku išguldytu būtų įvesta ir slovėniškas išguldytas visų mokslo dalykų. Austrijos vyriausybė turbūt bus prispirta išpildyti tą teisingą Slovėnų reikalavimą, nes bijosi, kad Slovėnų deputatai seime neatstotų nuo vyriausybės pusės.

Italija (Valakų žemė) dabar baisiai sklose paskendus. Jau keli metai vyriausybė negali sudurti galų su galais; žmonės-gi dideliai pavargę negali išsimokėti augte augančių mokesčių. Pinigų gal ir užtektų, kad karalius kariuminę sumažintų. Bet karalius Humbertas, sako, pasižadėjęs prieš Vokiečių ciecorių nemažinti savo kariuminės ir greičiaus nuo sosto atsisakysias, neg savo žodį atmainysias. Pasakoja, kad jisai nuo savo 3-milijonų algos atsisakys, idant šiek-tiek sumažintų karalystės išlaidos. Kuricms pernai nepriteko 177 mil. frankų.

Norvegijos seimas šių metų Vasario mėnesy 62 balsais priešais 42 nutarė išreikšti papeikimą savo valdžiai. Kas-žin ką pas mus Maskoliai padarytų už tokį papeikimą? O tenai vyriausybė turi klausyti žmonių ir gana.

Brazilija. Rusijos policijos departamentas duoda visiems žinią, kad Rrazilijos valdžia tuo-tarpu uždraudė tenai apsigyventi išeiviams iš Rusijos.

Prusai. Kariuminės ministeris išsitarė neseniai, kad nėsą jau reikalo kraustinėti Lenkus-kareivius po visas Prusų padalijas, kad galima jau be baimės leisti daryti dagi pilnus pulkus iš Lenkų vyrų ant vietos.

Kad Rusijos valdžia susiprastų teip padaryt, tai gal ir mūsų žmonės ne teip baidytųsi tosios tarnystos. Jug ką tai kenktų palikti žmogų toj vietoj, iškur jis kilęs, o jam būtų daug smagiau savo krašte kariumenę atbuti, negu už kelių šimtų mylių. Ale Maskoliai mus vyrus tyčia į Maskliją grudžia, kad jie ten prie maskolystės labiau priprastų, o į Lietuvą grynus buriokus bugdina, kad tie mus čionai vėl maskolystės mokintų.

Prancuzija. Rubežinė mokestis ant įvežamų į Prancuziją javų pakelta nuo 5 iki 7 frankų. Vokiečiai nuleido, tai Prancuzai pakėlė.

Vokietija. Nuo 20./12. Kovo mėnesio šių metų sutarimas pirklystės tarp Vokiečių ir Rusijos skaitosi priijimas ir rubežinės pirklystės karas tarpu tuodviejų valstijų užbaigtas. Nuo tos dienos už gabenamus į Vokietiją daigtus padėta šioki mokesčiai:

Už 100 kilogramų arba už 6 pudus ir 4 svarus: 1) kviečių — 3 markės 50 fenigių (3,50); 2) rugių — 3,50; 3) avių — 2,80; 4) griukų — 2,00; 5) ankštinių javų — 1,50; 6) miežių — 2,00; 7) linų sėmenys — be jokio mokesčio; 8) nepaminėti pirmiaus grudiniai javai — 1,00. Linai ir kiti valakniniai augalai, apart medžvilnių (vatos) — be jokio mokesčio. Jaučiai, karvės nuo galvos po 9,00. Buliai — 25,50. Jaunieji raguočiai iki 2½ metų — 5,00. Veršiai iki 6 nedelių — 3,00. Kiaulės — 5,00. Paršai iki 10 kilogramų — 1,00. Avinai, avys — 1,00. Ėriukai — 0,50. Kiti nepaminėti čionai gyvuoliai — be mokesčio, tai-gi arkliai — be mokesčio. Kiaušiniai — 3,00 fenigių arba 3 markiai.

Ašutai, šeriai, nupeštos plunksnos prie galviam — be mokesčių. Skuros — be mokesčių. Viską išskaityti vietos neturin, paminėjau tik svarbiausius, pagal mano išmanymą daigtus.

Tokios derybos padarytos ant dešimts metų.

Genys.

Rubliaus kursas.

21 dieną Balandžio mėnesio už 1 popierinį rublį mokėjo 2 pr. markes 19 fenigių.

Gromatnyčia.

P—kui Mag—se. Skolą galite atsiųsti ir ant šitokio adreso: Kr. Voskà, Tilsit (Ostpreussen).

Apgarsinimai.

Lengvas budas

pačiam per savę išsimokinti rašyti (be mokintojaus pagalbos). Sąsaga nuo 20 puslapių. Sutaisë Antanas Milukas. Išleista *vyskupo Motiejaus Valančiausio* draugystės, Plymouth, Pa, Amerikoje.

Gaunama pas M. Noveskį, Tilžėje-Tilsit (Ostpreussen).

Cenzura leidžia!

ŽODYNA kun. M. Miežinio, prisiuncia per ži-gunę už 2 r. 50 kap. M. Noveskis, Tilžėje-Tilsit (Ostpreussen).

„VIENYBE LIETUVININKŲ“

Literatūros, mokslo ir politikos laikraštis.

Organas

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje.

Išaina kas savaitė mieste Plymouth'e.

Adresas to laikraščio toks:

Mr. Joseph Pauksztis, Plymouth Pa. North America,
arba

Herrn M. Noveski, Tilsit (Ostpr.),
Germany.

Pinigus ir laiškus į Ukininko (Ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitokis adresas padėti:

Hrn. Dr. Bruažis, Tilsit (Ostpreussen).

Turiny s.

Bus atmainos. — Laiškas į Ukininko redakciją. *Lietuvė*. — Iš Lietuvos. Šapalas. Gelgaudiškis. E. M. Naudžiškis. J. R. Vilkaviskis. D. Pakeliškiai. Akmenėlis. Čysta Buda. A. — Iš svetimų šalių. Turkija. Austrija. Italija. Norvegija. Brazilija. Prusai. Prancuzija. Vokietija. Genys. — Rubliaus kursas. — Gromatnyčia. — Apgarsinimai.

Atsaņas redaktorius Kristupas Voska, Tilžėje. — Spausdinta pas Otto v. Maudero de, Tilžėje.